

krivo pot. A vse ni nič izdalo. Slovensko ljudstvo je obsodilo 18. marca podkupovanje in srbsko radikalno hlapčevanje ter ni dalo Srbom v Sloveniji niti enega poslanca.

S tem je slovenski narod pokazal, da je po ogromni večini pošten. Slovenci se nečemo prodajati Srbom radikalom, pa če nam magari Pašič ponudi vse svoje palače in milijone! Tu je slovensko ljudstvo govorilo tako lepo in častito besedo, da se je res moramo veseliti. Tudi naši Prekmurci niso marali za radikale-Srbe in Benkove srbsko radikalne obljube.

Dolg nos so dobili 18. marca razni dr. Lenardi, Verlič, Jurkoviči, Zupanci, Tavčerji, Slanovci, Nachtigalli in drugi, ki so se udinjali za srbsko radikalno stranko.

Slovenski ljudski stranki, ki se bori z vsemi silami proti srbskemu radikalnemu gospodstvu, je dalo ljudstvo nad 55.000 glasov. S tem je naš narod obsodil srbski centralizem, obsodil kruto one, ki ne priznavajo slovenskega naroda, ampak nas imajo za Srbe, oziroma nas hočejo posrbiti. Cel svet je videl, da Slovenci nočejo biti srbski radikalni hlapci, ampak samosvoji gospodarji na slovenski zemlji.

V zgodovini Slovencev imamo tudi suženjsko dobo. Tujec, graščak-Nemec se je postavil za gospodarja Slovencev. Zagospodoval je nad narodom in celimi pokrajinami, koder je bival naš rod. S korobačem, bičem, bikovko in gorjačo v roki je graščak s pomočjo krutih valpetov naganjal naše slovenske pradede na srednjeveški kuluk. Na strme griče in gore so morali slovenski ljudje voziti in nositi kamenje, les in drugo robo ter graditi gradove in udobna stanovanja pohotnim in krutim graščakom-tujcem. Celo vrsto stoletij je padal tujec bič po glavi in hrbtu naših ljudi. Trebalo je sto in stoletne borbe, da se je narod otel okov suženjstva.

Srbski centralizem, v katerega so nas pomagali vkovati slovenske poturice — samostojni in demokrati — hoče nas Slovence zopet zaslužniti. Dokaz za to: Neznosno nalaganje novih davkov, nove takse, kruti zakoni, ki nam jemljejo svobodo. . . . Ves denar iz Slovenije v Srbijo, nazaj iz Beograda pa samo še prihaja krivica za krivico. To vse so znaki suženjstva!

Ker se Slovenci ne maramo zaslužniti ne tujcu in tudi bratu ne, radi tega so srbski radikalni pograbil drugo sredstvo: Podkupujejo slovenske ljudi! Pašič in njegovi radikalni ministri nimajo denarja za uboge in trpeče, ne za invalide, ne za železničarje, ne za državne nastavitelje, ne za vdove in sirote. Nič! Radikali imajo za vse le samo papirnate obljube! Kmeti, obrtniki in sploh davkoplačevalci guli in guli. In mnogo milijonov tega denarja gre — kam — za podkupovanje efijaltskih, izdajalskih duš! Vse strada, vse propada, a milijone meče Pašič onim, ki se mu prodajo. Čemu? Da bi dobil med Slovenci ljudi, ki bi narod zapeljali. . .

Ne bodo imeli sreče tisti Srbi radikalni, ki to počenjajo in delajo take naklepe. Se manj sreče in blagoslova pa bodo imeli pri svojem »delu« oni žalostni slovenski sini, ki se prodajajo za Judežve groše! Tudi Judež Iškarijot je prodal Krista in sebe za srebrnike. In obesil se je. . . . Ljudje, ki danes v Sloveniji silijo k srbskim radikalom, so suhe veje, koje odpadejo od slovenskega debla. Podobni so trilemu štoru, ki se sicer nekaj časa životari, a trohnoba mu ugasne vsako življenje. Take suhe veje in trili štori so oni »značajneži«, oni »možje«, ki se po pasje ponižno hlinijo ter postanejo radi praznih obljub in tisočakov hlapci, slugi srbske radikalne stranke. Denar, ki ga prejemale za svoje izdajalsko delo, pa nosi madeže in maroge, nastale iz krvavih srag izžemanega slovenskega ljudstva.

Slovenska ljudska stranka in četa 20 zastopnikov,

čakal na zdravnika, ki je obljubil, da pride zvečer na obisk.

In zemlja se je zasukala krog svoje osi in tema je legla nanjo. Ubogi Aleš pa je zabrižen stopical po stopnicah iz pritličja v prvo nadstropje in iz prvega nadstropja spet nazaj v pritličje, dokler mu ni Hinko s slabotnim glasom, a kratko in odločno povedal, da bo že vse dobro in naj ga pusti pri miru.

In Aleš Blaž, slavni, zavidani pisatelj, junak vseh mladih deklet, ki bero povesti, veselje in zabava vseh izkušenih starih ljudi, ki iščejo razvedrila v lepem berilu, se je nastanil v prazni sobi svojega sluga, prižgal okajeno svetiljko, se naslonil na mizo, čakal na neprijetne dogodke, ki so se bližali, in mislil na svoje življenje —

V tretje je zabingljajal starosvetni zvonec, da bi se bila lahko utrgala zarjavela žica, in potrkalo je, da je bobneče odmevalo po praznih prostorih. Mrtvi bi se zbudili na tako trkanje.

Aleša je pretreslo: »Kaj, če je nevarno bolan —?«

Nemirno je skočil po koncu, za trdno odločen, da stopi pred javnost, naj stane kar hoče.

II.

Aleš je odprl vežna vrata.

Pred njim je stal dolg, suh, zdelan človek v fraku in cilindru.

Boječe, negotovo, zlaho sta se pogledala moža pri luči ulične plinove svetiljke. V veži ni bilo luči.

»Tukaj stanuje gospod Aleš Blaž?« je vprašal prišlec plaho.

Ko je Aleš čul svoje ime iz tujčevih ust, ga je ob-

ki so ohranili zvestobo slovenski domovini, pa se bo borila naprej s podvojeno silo za popolno svobodo, za neodvisnost Slovenije, to je za našo avtonomijo. Mimo onih suhih vej in trhljivih štorov, ki odpadajo, pa bo šel cel narod s pomilovalnim pogledom. . .

Kdor danes od Slovencev pristopa k srbski radikalni (Pašičevi) stranki, je nehal biti Slovenec!

Kdo je kriv?

Kdo je kriv, da nas Beograd tako guli in davi v denarnem oziru? Tisti, ki so na Vidovdan leta 1921 glasovali za centralizem, za absolutno komando Beograda nad vsemi pokrajinami. Bili so to: srbski radikalni, demokrati in Pucljevi samotsojneži.

Kdo je kriv, da nam beograjska vlada nalaga tako strašne davke? Tisti, ki so leta 1921 glasovali za ustavo, po kateri si Slovenci ne smemo sami oskrbovati gospodarstva v Sloveniji in ne sami odločati o davkih. Zopet radikalni, demokrati in Pucljevci.

Kdo je kriv, da dobivamo tako slabe zakone? Radič, ker s svojimi 70 poslanci čepi doma za pečjo in imajo tako Srbi večino v državnem zboru.

Kdo je kriv, da se čutijo srbski radikalci neomejene gospodarje v naših krajih? Zopet Radič, ki mirno pusti, da nam Pašičevi ljudje jemljejo gospodarsko moč.

Kdo je kriv, da ima krava vime v Beogradu, a gobec v Sloveniji? Tisti, ki je proti avtonomiji Slovenije, proti naši samoupravi.

Kdo je kriv, da še kmalu ne bo boljše? Tisti Slovenci, ki so še danes pri demokrati, samostojni ali socialdemokrati stranki. Kako to? Ker te stranke iz gole hudobije delujejo skupno s srbskimi radikali proti samoupravi (avtonomiji) Slovenije.

Samo ena rešitev je za Slovence in za Slovenijo: Vstrajajmo v borbi za dosego avtonomije! — Prav vsi vstrajajmo in se borimo. Dosegli jo bomo! Irci so se stoletja borili za svobodo svoje domovine, danes so že svobodni!

Zakaj naj varčujemo?

Med vojno in po vojni je smisel za varčevanje skoraj popolnoma padel. Glavni vzrok temu ni bila samo vojna, ki je med ljudskimi sloji razširila pijančevanje, zapravljanje itd., glavni vzrok je bil ta, ker se je ljudem zdelo, da res ni bilo vredno varčevati. Denar ni imel nobene vrednosti, zato je vsakdo gledal, da je denar obrnil v blago, pa če tudi blaga ni potreboval. Ljudje, ne samo, da niso več vlagali, ampak so celo stare prihranke dvigali in jih vtikali v različno blago. Danes pa je denarni položaj zopet tak, da so varčevalci, ki tudi v časih ničvrednega denarja niso dvignili hranilnih vlog, marveč še nove vlagali, veseli, da so varčevali, ker imajo v stiski na strani potrebno rezervo. Zakaj to? Zato, ker denar zopet prihaja do veljave. Pred vojni in vojni vlagatelji imajo korist na rastoči valuti. Sedanji vlagatelji so vložili malovredni denar, vun pa bodo dobivali dober denar. Naj to nekoliko pojasnimo.

Do zadnjega časa je naša vlada zasledovala politiko inflacije denarja. To se pravi, da se je država pri Narodni banki kar naprej zadolževala, vsled česar je bila Narodna banka prisiljena, dajati v promet vedno nove bankovce. Na ta način je vrednost denarja neprestano padala. Menda je danes vsakemu jasno, da je vrednost denarja v veliki meri odvisna od množine bankovcev v prometu. To je bila torej inflacija, ki je tirala naš denar neusmiljeno navzdol. Sedanji fin. minister

pa je rekel: Stoj, dosti je tega! In je začel politiko deflacije denarja. On ne dovoli, da bi se država zadolževala pri Narodni banki, nego pravi, da mora država izhajati s svojimi dohodki. S tem je prenehalo tiskanje novih bankovcev in posledice so se takoj pokazale: naš denar je začel na vrednosti pridobivati. Danes je na evriški borzi, ki je merilo vrednosti papirnatih valut z zlatim švicarskim frankom, 100 naših dinarjev je vredno približno 6.60 švicarskih frankov, dočim je bilo pred enim letom 100 naših dinarjev vredno 5.40 švicarskih frankov. Vsi znaki kažejo, da bo vrednost denarja — rastla.

Če se bo vrednost našega denarja še dvignila, vsaj tako obeta finančni minister, se bo s tem nujno zvišala tudi njegova kupna moč ali drugače povedano: cene blaga bodo začele padati. Pri kmetijskih pridelkih se to že čuti. Manj se čuti pri manufakturi, kolonijalnem blagu in industrijskih izdelkih. Nobenega dvoma pa ni, da bo konkurenca v trgovini tudi tukaj potisnila cene navzdol.

Z ustalitvijo ali stabilizacijo denarja se morajo nujno ustaliti tudi cene blaga, kar je za kmetijstvo velikega pomena.

Se večjega pomena pa je v tem slučaju nekaj drugega, namreč varčevanje. Pri stalnosti denarja pride varčevanje zopet do polne veljave. Varčevalci imajo za svoje varčevanje korist, in sicer dvojno: prvič, da so sploh nekaj privarčevali, drugič, dobijo lepe obresti. Če bo vrednost denarja rastla, pride k temu še tretja korist, namreč dobiček na prirastku valute, to se pravi, da bodo dobili izplačan več vreden denar, kakor so ga vložili. Tisti, ki bi danes kupili blago, češ, da je denar premočno vreden, bo pri porastu valute na izgubi, ker bo pozneje isto blago manj vredno kakor denar, ako bi ga bil shranil.

Naše geslo danes mora biti: Varčevanje in še enkrat varčevanje in zopet varčevanje. Vsako gospodarstvo in ravno tako tudi kmetijsko gospodarstvo rabi kapital. Namen kmetijski kapital zbirati in organizirati imajo naše kmečke, zadružne hranilnice in posojilnice. Marsikdo, ki je po vojni svoj denar trosil in celo iz posojilnice dvignil, se danes, ko denar pridobiva na vrednosti, bridko kesa. Pa ne samo to, on sedaj spozna vrednost posojilnice ter se obrača nanjo za posojilo. Kako bo pa posojilnica dajala posojila, ako ni ljudi, ki bi kmetijski kapital zbirali, to se pravi nalagali in ga s tem dali na razpolago posojilnici, da more dajati posojila pomoči potrebnim. Kdor tedaj nalaga svoj denar v posojilnico, ta ne samo koristi sam sebi, ampak celemu kmetiskemu stanu in pomaga na noge kmetijskemu gospodarstvu. Brez kmetijskega kapitala v kmetijstvu napredek in izboljšanje ni mogoče in kmetijski kapital se zbira v naših zadružnih hranilnicah in posojilnicah.

Upavičene pritožbe od severne meje.

Zalostno stanje obmejnega vinogradništva.

Kraji ob naši severni meji so po pretežni večini vinorodni. Glavni pridelek je vino, žito, in druge življenjske potrebščine pa si mora obmejno ljudstvo kupovati za vinski izkupiček. Obmejnemu prebivalstvu bi bilo tedaj pomagano, ako bi naša vlada skrbela za to, da bi obmejni vinogradnik res tudi lahko prodal svoje vino v N. Avstrijo. Ako vlada ne bo ublažila ter znižala izvozne carine vsaj za obmejno vinogradništvo, bo to tekom par let čisto propadlo. Treba nameč pribiti, da imajo ravno ob meji nemškoavstrijski podaniki zelo veliko in razširjen vinogradov. Lastniki teh lepo bo-

Užigalica je zaplamlata v temi. Zdravnik je pogledal po Alešu in nato po veži.

»Kod pa naj grem?«

»Tule po stopnicah.«

Lučica je ugasnila, po temi sta tipala po stopnicah navzgor in se pritipala po nerodnih kotih do spalnice.

Aleš Blaž je odprl vrata.

Sveča je dogorevala na nočni omarici in osvetljevala par kosov revnega pohištva, razpostavljenega po kotih in ob stenah, in posteljo, ki je s svojo udobnostjo in snažnostjo čudno samevala v zanemarjeni, zaprašeni sobi.

Zdravnik je pristopil in pregledal bolnika.

»Mrazi ga!«

Hinkotov starikavi obraz — tudi on je že imel 50 let — je bil ves zasinel. Mož se je tresel od mraza vključ debeli pernici in kopicami toplih odej, ki so ležale na njem. Pa ni se genil, ni zinil besede, le mračno je strm predse.

»Ali so še ženske po koncu —?«

Sunkoma se je obrnil zdravnik k Alešu in rezko je donel njegov glas.

Aleš se je prestrašil.

»Nihče razen naju ne stanuje v tej hiši. — Sama sva.«

Manj izkušen človek bi se bil začudil, pa zdravnik je bil izkušen človek in je videl že različne reči na svetu. Zato se ni čisto nič začudil.

»Torej pa vi! Brž prinesite vroče vode!« Zapovedujoče je govoril. »Brž! In žganja! In še odej! — Pa ne stojte tule tako štorasto! Čakajte, z vami grem v kuhinjo. Kažite mi pot!«

(Dalje prihodnjič.)